

Ryska tidens persongalleri

Skinnmössa, långkalsonger och knipande köldgrader. På senaste tiden har jag ofta tänkt på livet och vintrarna i 1960-talets Finland. Och på hur våra minnen ständigt omstöps av samtiden och därmed ofrånkomligen omformar vår syn på framtiden. Vem hade på det påpälsade sextioåret föreställt sig att det femtio år senare skulle vara "Beyond Retro" – det vill säga totalt uråldrigt moderiktigt – att gå omkring i skinnmössa?

Så är det också med vårt litterära kulturarv. Vilket jag fick bekräftat när jag förra veckoslutet fick i min hand den andra volymen av *Biografiskt Lexikon för Finland* (BLF), som utkom kring årsskiftet på Svenska litteratursällskapets förlag. Här finns 444 levnadsteckningar på bemärkta personer från ryska tiden i vårt lands historia. Hösten 2008 publicerades den första delen, som innehåller ungefär samma antal personporträtt från svenska tiden. Om ett drygt år utkommer verkets tredje och fjärde volymer med ett galleri på runt 800 personer från självständighetstiden. Målgruppen är den skandinaviska språkgemenskapen som omfattar runt 20 miljoner människor.

Flertalet av dessa inalles 1 600 biografier är ett översatt och redigerat urval från det nyligen fullbordade finskspråkiga verket *Kansallisbiografia* med över 6 000 namn, som numera också finns tillgängliga på webben mot betalning. Ungefär detta står skrivet på skyddsomslaget, titelbladet och verkets hemsida. Men som ordförande för BLF:s redaktionsråd vill jag därtill ge er några insidertips, som ni gärna får läcka ut lika kvickt som goda råd på aktiemarknaden.

Det går förstås att läsa lexikonet från pärm till pärm, vilket också en del helt förnuftiga människor brukar göra. Då börjar man med skådespelaren Ida Aalberg och slutar med seminarielektorn Emma Irene Åström. Fördelen med denna lästeknik är att man inte får en färdig bild av ryska tiden framför sig utan väver ihop den på egen hand med hjälp av de enskilda biografierna. Detta är ju helt i linje med den postmodernistiska historiesynen, som betecknar alla stora berättelser som enfaldig ideologiproduktion.

Ett annat sätt att bekanta sig med uppslagsverk är att slå upp här och där. Förr eller senare fastnar man vid något intressant namn eller porträtt, som det förövrigt finns gott om i BLF. Därifrån är steget inte långt till att man börjar ögna igenom faktabilagorna i slutet av biografierna och finner att man bläddrat i boken eller besökt byggnaden som personen ifråga har åstadkommit. Helsingforsaren i mig blev barnsligt glad över att få veta att både Nya studenthuset och Ebeneser barträdgård vid Helsingegatan har ritats av Finlands första kvinnliga arkitekt Wivi Lönn.

Vill man göra det riktigt systematiskt gäller det dock att gå direkt till de informationsrika registren i slutet av verket. Där finner man t.ex. att docent Lars-Folke Landgrén är volymens flitigaste författare med hela tjugo biografier. Och att J.V. Snellman som spindeln i nätet förekommer klart oftast i det nu publicerade bandets övriga levnadsteckningar. Uråldrigt moderiktigt!

Henrik Meinander, Hufvudstadsbladet (HBL) 27.1.2010